

**MATERIJAL ZA NASTAVNIKE:
AKTIVNOSTI SA DJECOM**

Ljubaznost i učtivost su veoma tipične ljudske karakteristike. Ako je neko ljubazan, to znači da je vrijedan, da je voljen, što je isključivo kulturološki proizvod čovjeka. Biti ljubazan znači biti blag, srdačan, obziran, učtiv, prijatan, uslužan, dobroćudan, dražestan pa čak i nasmijan. Sve ove osobine je neophodno razvijati kod djece od malih nogu.

Biti ljubazan takođe znači posvetiti pažnju i pokazati poštovanje, uglavnom prema onima koji su siromašni ili manje sposobni.

Ljubaznost nije urođena djetetu. Dijete je po prirodi impulsivno, a da bi bilo dobroćudno i učtivo ono mora da se nauči ljubaznosti u raznim aktivnostima u svakodnevnom životu i u pedagoškim aktivnostima u vrtiću. To u svakom slučaju podrazumijeva vaspitno-obrazovni rad u kojem će djeca usvojiti norme društvenog ponašanja dok ih odrasli budu vaspitavali i obučavali kako da se ponašaju u skladu s tim normama.

Ljubaznost takođe podrazumijeva pravednost, jednako ponašanje prema dječacima i djevojčicama i učtivost u ophođenju s drugima te da djeca znaju zašto moraju biti učtivi prema svim prijateljima u vrtiću i pomagati im u bilo kom trenutku.

Jedan od najvažnijih načina da djeca nauče da budu ljubazna i učtiva je kroz igru uloga, u kojoj je moguće oblikovati različite situacije u kojima se ljubaznost i učtivost podrazumijevaju. Međutim, ništa ne može zamijeniti primjer kojeg daje odrasla osoba dok podučava norme ljubaznog i učtivog ponašanja i zato te osobe moraju biti uzori ovih osobina na koje će se djeca ugledati.

Aktivnost br. 1

Kratak pregled aktivnosti:

U prvom dijelu, tokom rada u grupi, vaspitač predlaže da se razgovara o ljubaznosti i postavlja pitanja kojima procjenjuje razvoj ove osobine kod djece. U drugom dijelu vaspitač priča priču, a u trećem dijelu se radi grupna dinamička aktivnost kako bi se procijenilo u kojoj su mjeri djeca usvojila ova dva pojma. Na kraju, djeca crtaju scene iz priče.

Ciljevi:

- Započeti kod djece proces učenja pojma ljubaznosti.

- Procijeniti nivo razumijevanja ljubaznosti i učtivosti kod djece.

Procedure:

- Razgovor
- Priča
- Praktične radnje

Potrebni materijal:

Slike koje opisuju prizore iz priče, slikarske četkice, listovi papira, tanki karton, drvene bojice, tempere i materijali za modelovanje (plastelin, glina i slično).

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) kroz razgovor upoznaje djecu sa temom.

"Danas ćemo govoriti o jednoj zanimljivoj temi: ljubaznost i učtivost. Da li znate šta znači biti ljubazan?"

Vaspitač(ica) će dati priliku djeci da objasne šta ona smatraju ljubaznošću i, u okviru toga, učtivošću. Vaspitač(ica) može, na primjer, postaviti sljedeća pitanja:

- Ko poznaje neku ljubaznu osobu?
- Ko može da nam da primjer učtivog ponašanja?
- Mislite li da je dobro biti ljubazan?
- Šta se dešava sa ljudima koji nisu ljubazni?

Vaspitač(ica) može postaviti ova i druga pitanja kako bi motivisala grupu i podstakla ih na raspravu. Nakon toga će ispričati priču "Ljubazni lav".

Drugi dio

"Ljubazni lav"

U skrivenom kutku crne Afrike živio je mladi lav koji se isticao velikom tamno-crnim grivom. Kako je samo bio moćan taj veliki i snažan lav! Njegova se rika čula nadaleko u šumi.

Ali taj lav je stalno bio predmet izrugivanja drugih lavova u čoporu koji su mu u svakoj prilici pjevali ovu podrugljivu pjesmu:

Siroti grivasti lav
tako velik i tako jak
nikada ne hvata plijen
i umire od gladi
zato što je on milosrdan lav.

Pjevali su mu ovu pjesmu zato što bi on kad god bi ulovio neku životinjicu odmah rekao sa velikom ljubaznošću:

"Ne brini, maleni prijatelju, izvini što sam te ulovio. Slobodan si i idi svojim putem".

Tako nešto drugi lavovi nisu mogli da podnesu jer su mislili da se takvim ponašanjem ugrožava ugled i dovodi u pitanje surovost lava kao kralja šume. Ali nije bilo pomoći – ljubazni lav se uvijek tako ponašao i ostali ga lavovi nisu napadali zato što su ga se bojali jer je bio tako snažan.

On je čak bio vegetarijanac! Znete li šta znači vegetarijanac? To je osoba koja samo jede biljke i povrće, nikad meso. Lav koji ne jede druge životinje? Nevjerovatno! Ali takav je, eto, bio ljubazni lav.

I tako jednoga dana na obližnji grm je doletjela jedna umorna ptičica, kad pred nju iskoči lav i uplaši je: bu!

"Oh, lave, nemoj me ubiti, nemoj me ubiti, molim te!" zavapi ptičica.

"Neću, prijateljice, neću te ubiti, idi svojim putem i sretan ti let."

Ptičica se zabezegnula jer je već mislila da će završiti u lavovom stomaku i reče: "Krilca moja lijepa, kako vas volim!" I odleprša još uvijek začuđena lavovom ljubaznošću.

Sljedećeg dana, u jamu za hvatanje životinja koju su iskopali lovci upao je jedan majmun. Kada je ugledao sjenku koja mu se približavala, pomislio je da je to jedan od njegovih prijatelja koji su došli da ga spasu, ali se nad njim ukazala ogromna glava lava koji ga je posmatrao odozgo.

"Oh, lave, nemoj me ubiti, nemoj me ubiti, molim te!" zavapi majmun.

"Neću, majmunčiću, prijatelju moj, došao sam da te izbavim iz nevolje." I jednim potezom izvadi majmuna iz duboke jame.

Začučeni majmun zagrla lava i odmah se dade u bijeg da se lav slučajno ne predomisli.

Jednog poslijepodneva, lav ugleda malog miša kojemu je noga zapela za korijen. Kad je vidio da mu se lav približava, miš ciknu:

"Oh, lave, nemoj me ubiti, nemoj me ubiti, molim te!"

"Neću, mišiću." odgovori lav. "Došao sam da ti pomognem da oslobodiš nogu. Naravno, samo ako mi dozvoliš jer će malo boljeti. I jednim potezom lav oslobodi miša.

"Hvala, hvala", cijuknu miš, "nikad nisam vidio tako ljubaznu životinju kao što si ti, nikad neću zaboraviti tvoju dobrotu." I miš odjuri da se lav ne bi slučajno sjetio ko je on.

I tako su prolazili dani, dok se jednog jutra cijela šuma nije zatresla od nekih čudnih zvukova koji su dolazili iz uvale. Bili su to lovci na lavove koji su došli sa kavezima i psima i kopljima, lovili su sve lavove koje su mogli da ulove zato što su se lavlja koža i griva prodavale po odličnoj cijeni u gradu.

I tako su lovci uhvatili skoro cijeli čopor lavova i svakog su stavili u odvojeni kavez, uključujući i ljubaznog lava koji je pokušavao lovcima da objasni da ne treba tako da se

ponašaju, ali oni nisu obraćali pažnju na njega jer nisu razumjeli njegov jezik.

Ali pošto je već bilo kasno, lovci su odlučili da prenoće u uvali i da sutra otplove s ulovljenim plijenom. Zaspali su bezbrižno jer su znali da nijedan lav ne može pobjeći iz njihovih kaveza.

"Oh, jadni mi, šta nas je snašlo!" cviljeli su lavovi. "Niko ne može da nas izbavi iz ove nevolje! Šta su ti donijele tvoja ljubaznost i učtivost? Uskoro ćeš biti ukras u nečijoj sobi isto kao i mi."

U tom trenutku doleprša ptičica, sleti na kavez u kom je bio zarobljen ljubazni lav i počne ključati kanap kojim su bila zavezana vrata kaveza. Uskoro se pojavi i majmun koji sa nevjerovatnom vještinom otpetlja kanap, a odmah potom dođe i miš koji je grickanjem u potpunosti pokidao kanap. I tako su otvorili vrata kaveza.

"Hajdemo, lave, prijatelju, moraš pobjeći!" povikaše uglas ptičica, majmun i miš.

"Ali, šta je s mojim prijateljima? Ako ostanu, pretvoriće ih u ukras za ljudske sobe!"

"Da su bili ljubazni kao ti, imali bi prijatelje koji bi im pomogli u nevolji. Pogledaj, lovci se bude!"

I na lavovu žalost, on i njegovi prijatelji morali su da daju petama (i krilima) vjetra kako ih lovci ne bi uhvatili.

Ljubazni lav nikada nije saznao šta se desilo s drugim lavovima. Ali priča se da se svako veče igra sa svojim prijateljima – ptičicom, majmunom i mišem – i da ih uči kako da budu ljubazni prema drugima.

I priča se da se u lavovom novom čoporu sada čuje ova pjesma:

Hrabri grivasti lav
tako velik i tako jak
spašen je
koža mu neće krasiti ljudske sobe
zato što je on milosrdan lav.

Treći dio

Vaspitač(ica) zajedno sa djecom analizira pouku (naravoučenije) ove priče uz pomoć pitanja kao što su:

Zašto je lav spašen od sigurne smrti?
Zašto su mu majmun, miš i ptičica pomogli?
Šta se desilo drugim lavovima koji nisu bili ljubazni?
Da li se isplati biti učtiv i ljubazan?
Da li želite da budete kao ljubazni lav?

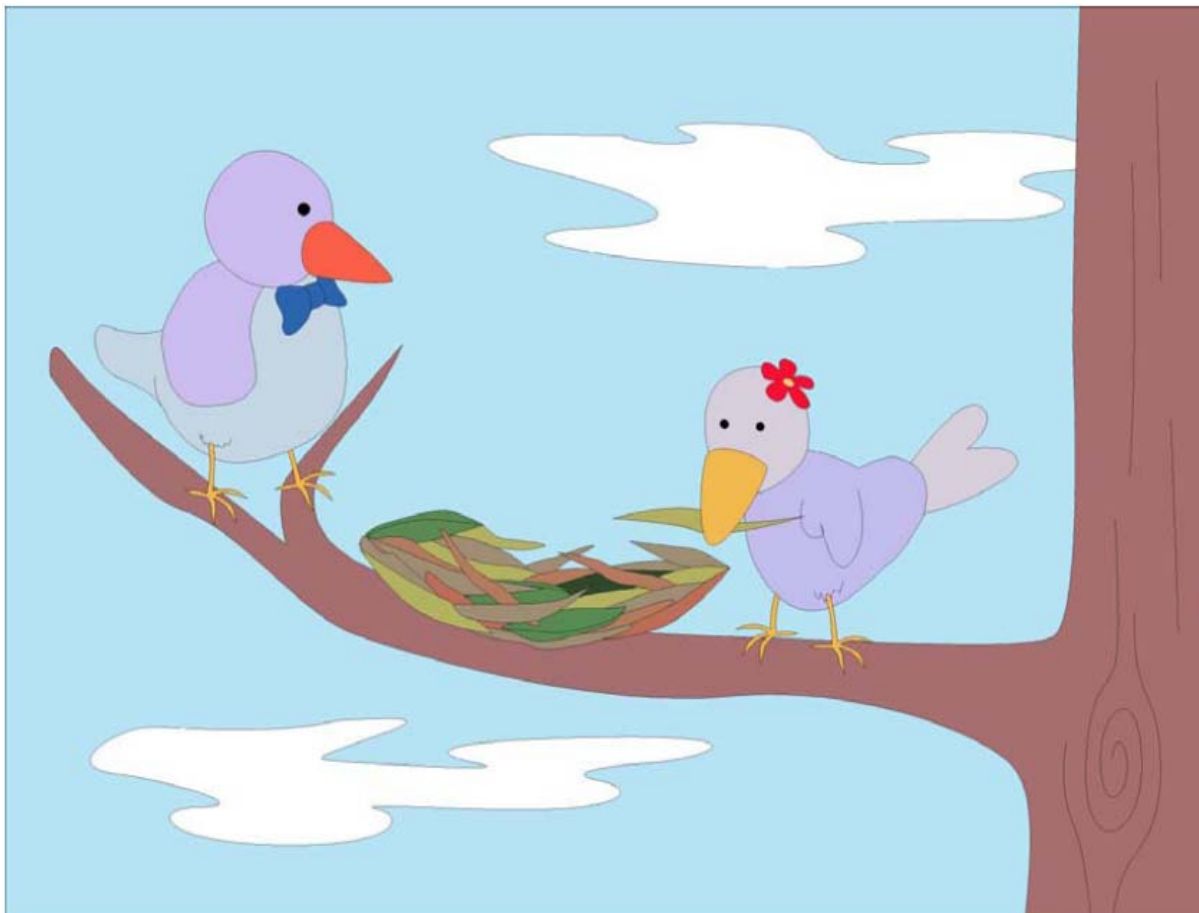
Vaspitač(ica) će naglasiti da je lav spašen zbog toga što je bio ljubazan i učtiv prema svojim prijateljima i da se ljubaznost uzvraća ljubaznošću.

Četvrti dio

Sastoji se od likovne aktivnosti, crtanja prizora iz priče "Ljubazni lav" i drugih aktivnosti u kojima se prikazuju ljubazne radnje i gestovi likova u priči.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Odgovori na pitanja pokazuju da djeca razumiju kako je ljubaznost spasila lava.			
Potrebna im je pomoć da jasno shvate zašto su prijatelji spasili lava.			
Pokazuju interes da saznaju više o tome kako se postaje ljubazan.			
Izjašnjavaju se da će biti ljubazni.			
U određenim trenucima u svakodnevnim situacijama ljubazno su se ponašali prema prijateljima.			

Aktivnost br. 2 "Bićemo ljubazni"

Kratak pregled aktivnosti:

Aktivnost se sastoji od poučne igre sa karticama u kojoj djeca odabiru i određuju ljubazna i učtiva ponašanja koja se mogu razvijati.

Cilj:

- Da djeca mogu ocijeniti kako se može biti ljubazan.
- Da se nastavi jačati ljubaznost u svakodnevnim situacijama.

Procedure:

- Igra
- Razgovor

Potrebni materijal:

Igre sa karticama na kojima su prikazane razne scene.

Razvoj aktivnosti:

Za razvoj aktivnosti, vaspitač(ica) će morati da izradi odgovarajući broj kartica na kojima će biti prikazane sljedeće scene:

1. Lav i lavica pored drveta koje baca taman toliku sjenu da u nju može da stane samo jedna životinja.
2. Jedan majmun koji nosi ogroman grozd banana i drugi majmun koji je praznih ruku.
3. Majka ptica koja gradi gnijezdo od grančica i pored nje otac ptica koji ne radi ništa.
4. Majka koja se vraća sa pijace i nosi puno kesa u rukama i u blizini nje dijete koje se igra loptom.
5. Otac koji radi u stolarskoj radnji i pravi stolicu i dijete koje se nalazi blizu alata.
6. Autobus pun ljudi, jedna starica koja stoji i jedno dijete koje sjedi i gleda kroz prozor.
7. Vaspitač(ica) koja dijeli materijale u vrtiću, sto pun materijala i dvoje djece u blizini koja gledaju materijale.

Vaspitač(ica) može smisliti koliko god situacija misli da je neophodno.

Prvi dio

Vaspitač(ica) upoznaje djecu s igrom i s pravilima igre.

"Već smo vidjeli kako je ljubazni lav spašen zbog svog ljubaznog ponašanja. Sada ćemo igrati jednu igru u kojoj ćemo vidjeti kako djeca mogu da budu ljubazna. Za ovu igru moramo da se podijelimo u grupe."

Vaspitač(ica) dijeli djecu u grupe i objašnjava pravila igre:

U velikoj kutiji nalazi se špil karata i na svakoj karti je opisana jedna situacija. Svaki član grupe će uzeti jednu kartu i kada ga prozovem reći će koje ljubazno ponašanje je moguće u toj situaciji. Druga djeca će reći da li je odgovor dobar ili ne.

1. Pobjeđuje ona grupa koja da najbolje odgovore. Za svaki dobar odgovor dobija se jedan poen.
2. U slučaju da je odgovor komplikovan, vaspitač(ica) odlučuje da li je dobar ili ne.
3. Važno je dati promišljen a ne brz odgovor.

Drugi dio

Nakon objašnjenja, djeca igraju igru. Vaspitač(ica) će nastojati da svako dijete u grupi dobije priliku da iznese svoje mišljenje.

Kada je igra gotova, pobjednici dobijaju nagradu u vidu slike ili neke jednostavne stvari, a ostale grupe će dobiti čestitke za trud koji su uložile kako bi se sva djeca osjetila stimulisano. Vaspitač(ica) će zamoliti svu djecu da budu ljubazna u svom ophođenju sa drugima.

Treći dio

U ovom dijelu aktivnosti se rezimiraju dječji odgovori. U tu svrhu, vaspitač(ica) može postaviti sljedeća pitanja:

Da li može da se da više odgovora o ljubaznosti na jednu kartu?

Zašto je odgovor ljubazan?

Kako se može biti ljubazan u vrtiću?

Šta tačno znači ljubazno ili učtivo ponašanje?

Da li je dobro ili loše biti ljubazan?

Nakon diskusije, vaspitač(ica) govori o potrebi da se bude ljubazan u ophođenju prema drugoj djeci, članovima porodice i ostalim odraslim osobama.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Odgovori na karte ukazuju na to da djeca razumiju neophodnost ljubaznog ponašanja.			
Bila im je potrebna pomoć da razumiju neophodnost ljubaznog ponašanja prema drugima.			
Mogu na jednostavan način vrednovati odgovore.			
Predlažu ljubazno ponašanje u vrtiću.			
Imaju pozitivno mišljenje o ljubaznom i učtivom ponašanju.			

Aktivnost br. 3 "Priča sa naravoučenijem"

Kratak pregled aktivnosti:

U ovoj aktivnosti vaspitač(ica) ima dva zadatka: prvo, da utvrdi šta su djeca do sad naučila o ljubaznosti; i drugo, da ih nauči da priča ima naravoučenije.

U prvom dijelu se objašnjava tema, u drugom dijelu se čita priča i u trećem dijelu djeca daju svoj sud o naravoučeniju pročitane priče.

Ciljevi:

- Dodatno utvrditi pojam ljubaznog ponašanja.
- Naučiti djecu šta je naravoučenije.

Procedure:

- Razgovor
- Priča
- Analiza

Potrebni materijal:

Slike koje prikazuju scene iz priče.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) objašnjava djeci sadržaj aktivnosti da provjeri da li djeca znaju šta je naravoučenije (tj. pouka priče). Mogu se koristiti sljedeća pitanja:

Da li znate šta je naravoučenije?

Da li vam je iko u porodici objasnio šta je naravoučenije?

U kojim stvarima možemo naći naravoučenije?

Kako možemo doći do naravoučenija o ljubaznom ponašanju?

Da li znate neku priču sa naravoučenijem/poukom?

Ko izgovara naravoučenije?

Uz pomoć dječjih odgovora, vaspitač(ica) mora djeci objasniti šta je naravoučenije: "Naravoučenije je moralna pouka neke priče, basne ili kakve druge pripovijetke."

Nakon toga, vaspitač(ica) priča priču kako bi djeca shvatila šta je naravoučenije.

Drugi dio

Vaspitač(ica) čita priču "Djetlić".

"Djetlić"

Jednog jutra, veoma rano, dok još sunce nije izašlo, šumom se razlijegao zvuk djetlićevog udaranja po drvetu.

U tom trenutku doleti grlica i upita ga veoma ljubazno: "Šta to radiš, djetliću, prijatelju?"

"Gradim novu kućicu jer mi je staru uništio vjetar i nemam gdje da živim."

"A zašto ne zamoliš komšije da ti pomognu? Oni te vole i veoma su ljubazni prema tebi, sigurna sam da će ti pomoći da je brže izgradiš."

"Ne želim ničiju pomoć," odgovori djetlić nabusito. "Mogu ja to uraditi bez ičije pomoći".

Grlica pomisli kako je djetlićevo ponašanje pogrešno i snuždena odleti.

Nedugo zatim, istim putem proleti i ptičica crvena kao najcrvenija jabuka i upita djetlića veoma ljubaznim glasom:

"Da li želiš da ti pomognem? Brže ćeš završiti ako oboje radimo."

"Ne, crvendaću," odgovori neljubazno djetlić. "Ne treba mi niko."

Crvendać pomisli kako djetlić nije nimalo pametan što odbija njegovu pomoć, i odleti.

Drugog dana, djetlić je bio usred posla kad pored njega prođe zec i vidjevši kako se djetlić trudi zastade i veoma ljubazno ga priupita:

"Dobro jutro, djetliću. Želiš li da ti pomognem da završiš svoju kućicu?"

"Ne, gospodine," odgovori hladno djetlić. "Ne treba mi niko."

I zec ode, gunđajući zbog djetličeve neljubaznosti.

Odjednom se u šumi više nije čulo djetličevo kuckanje. I tako je bilo nekoliko dana. Zec je slučajno prolazio pored djetličevog drveta i začuo kako neko jadikuje. Radoznalo i veoma ljubazno, zec upita:

"Ko to jadikuje tako tužnim glasom?"

"Ja," odgovori djetlič. "Sve me boli. Dok sam sâm radio na kućici pao sam sa drveta i sada ne mogu ni da se pomaknem."

Vidjevši da je djetlič jako bolestan, i pošto je bio veoma ljubazan, zec pozove druge životinje iz šume, grlicu, crvendaća i ostale, koji podigoše djetlića i odvedoše ga kod Doktora Patka da ga on izliječi.

Kada je otvorio oči i pogledao oko sebe, djetlič je ugledao sve svoje prijatelje. U tom trenutku shvati koliko su svi oni oduvijek bili ljubazni prema njemu i kako se on prema njima ružno ponio. I pomislivši to, djetlič se postidi i briznu u plač.

"Ne plači, djetliču, nego neka ti ovo bude nauk da smo ti svi mi prijatelji i da ćemo ti uvijek pomoći."

"Hvala prijatelji," odgovori djetlič. "Uvijek ste tako ljubazni prema meni, a ja sam tako osoran. Ali sada ću vas ljubazno zamoliti da mi pomognete završiti moju kućicu, a kad završimo napravićemo veliku proslavu."

Treći dio

Uz pomoć vaspitača djeca analiziraju priču kako bi pronašla naravoučenije i utvrdila ono što su prethodno naučila o ljubaznom ponašanju.

Vaspitač(ica) će dozvoliti djeci da slobodno iznesu svoje mišljenje, ali će u cilju usmjeravanja diskusije postavljati neka pitanja, kao na primjer:

Šta je pouka ili naravoučenije ove priče?

Da li je djetličevo ponašanje bilo ispravno?

Zašto ne treba biti namrgođen i neljubazan kada su drugi ljubazni prema nama?

Da li je djetlič bio ljubazan u početku?

Zbog čega je promijenio mišljenje?

Da li mislite da će od sada djetlič uvijek biti ljubazan?

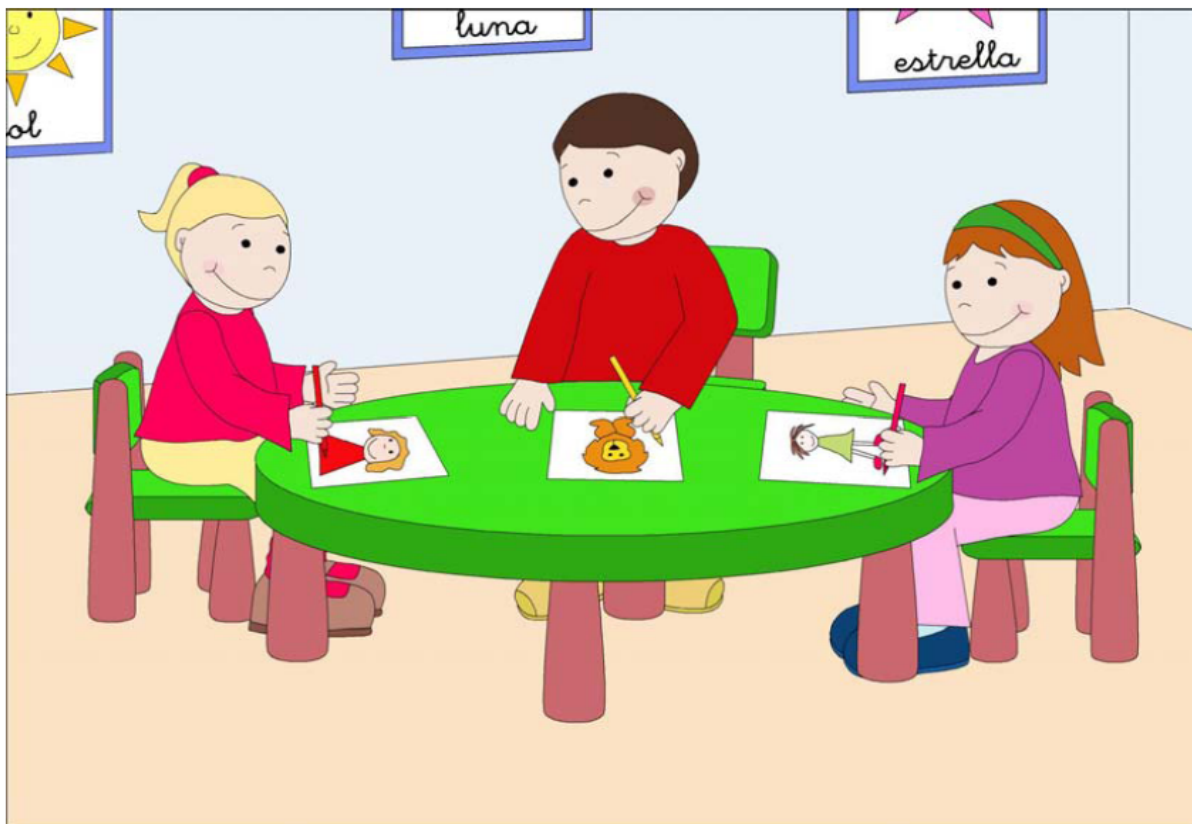
Možete li objasniti zašto ova priča ima naravoučenije?

Nakon što djeca iznesu svoje mišljenje, vaspitač će rezimirati naravoučenije ove priče i reći da priča govori o tome da neljubazno ponašanje uvijek donosi neke probleme, što je i sam djetlič na kraju naučio.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Djeca su uspjela da izvuku pouku priče.			
Bila im je potrebna velika pomoć da pronađu naravoučenije ove priče.			
Mogli su da ocijene djetlićevo neljubazno ponašanje i njegove posljedice.			
Shvatili su šta je naravoučenije.			
Iznosili su mišljenje o ljubaznom i učtivom ponašanju.			

Aktivnost br. 4

"Naslikajmo ljubaznost"

Kratak pregled aktivnosti:

Ovo je aktivnost "plastičnog" vaspitno-obrazovnog rada gdje djeca crtaju scene u kojima se vidi ljubazno i srdačno ponašanje. U početku, vaspitač(ica) predlaže šta mogu da nacrtaju, a kasnije djeca crtaju sama. Crteži će biti izloženi u učionici i služiće svima kao podsjetnik da treba da budu ljubazni i učtivi.

Cilj:

- Da se vizuelno potvrdi ono što su djeca naučila o ljubaznosti.
- Da djeca povežu ljubaznost sa svakodnevnim situacijama.

Procedure:

- Razgovor
- Praktične radnje

Potrebni materijal:

Flomasteri, drvene bojice, slikarske četkice, listovi papira, tanki karton, tempere i ostali materijali za likovno vaspitanje, ljepilo i pribadače.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Na početku vaspitač(ica) objašnjava ciljeve aktivnosti i podstiče djecu da se kreativno izražavaju i da slobodno postavljaju pitanja i iznose svoje mišljenje:

"Crtaćemo situacije u kojima se vidi ljubazno, srdačno i učtivo ponašanje. To mogu biti razne situacije sa bilo kojim likovima. Kasnije ćemo razgovarati o crtežima i izložit ćemo ih u učionici da nam služe kao podsjetnik da uvijek treba da budemo ljubazni."

Drugi dio

Djeca crtaju crteže. Poželjno je da svako dijete crta za sebe, iako je moguće formirati i manje grupe za zajedničko crtanje. Kad završe sve crteže, potrebno je ocijeniti ih u smislu sadržaja, prikazane ljubaznosti i estetskog dojma. Vaspitač(ica) može podstaći ocjenjivanje sljedećim pitanjima:

Zašto si odabrao/odabrala da nacrtáš baš tu situaciju?

Zašto po tvom mišljenju ta situacija opisuje ljubazno ponašanje?

Da li je ljubaznost koja je nacrtana na slici dobra?

Koja je razlika između crteža koji prikazuje ljubazno i učtivo ponašanje i običnog crteža?

Da li bi želio da budeš kao likovi koje si nacrtao?

Treći dio

U završnom dijelu, vaspitač(ica) zajedno s djecom postavlja u različitim dijelovima učionice crteže koji po mišljenju djece najbolje prikazuju ljubazno ponašanje. Ostale crteže stavljaju u fasciklu na kojoj piše "Ljubaznost" i odlažu je na policu koju djeca mogu dohvatiti tako da im bude dostupna kad god žele da je razgledaju.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
U početku, dok su crtala situaciju, djeca nisu znala kako se tačno ponaša ljubazna osoba.			
Uspjeli su da nacrtaju situacije u kojima se vidi ljubazno ponašanje.			
Slikali su s oduševljenjem i povezali su svoje crteže sa temom.			
Izrazili su mišljenje o ljubaznom i srdačnom ponašanju.			

Aktivnost br. 5 "Gdje su ljubazni ljudi?"

Kratak pregled aktivnosti:

Ovo je igra pokreta u kojoj djeca treba da pređu trkačku stazu nacrtanu na karti i da objasne situacije koje su nacrtane na karticama. Mogu se koristiti kartice iz prethodnih aktivnosti.

Cilj:

- Da se kod djece razviju osjećanja ljubaznosti prema drugima.
- Da se ojača sposobnost djece da se orijentišu pomoću karte.

Procedure:

- Praktične radnje
- Objašnjavanje
- Modelovanje

Potrebni materijal:

Karta trkačke staze, kartice na kojima su nacrtane razne situacije koje podstiču razvoj ljubaznog ponašanja, klupica, niski stolić, merdevine, tri kutije.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) djeci objašnjava da će igrati igru u kojoj će tražiti situacije u kojima mogu biti ljubazni.

Vaspitač(ica) djeci daje kartu područja u kojem će se igrati, sa nacrtanom stazom. Ako prate znakove na karti, djeca će pronaći kartice sa kojima su nacrtane situacije u kojima je potrebno biti ljubazan. Te kartice se nalaze u kutiji na svakoj označenoj tački.

Staza se sastoji od klupice ispod koje će djeca morati da se zavuku. Zatim će morati da se približe niskom stoliću i na kraju će doći do merdevina uz koje će morati da se popnu. Ovi predmeti će biti ucrtani na karti. Ova staza može da se uredi u dvorištu vrtića, a predmeti će biti raspoređeni na stazi u skladu sa razdaljinom i smjerom naznačenim na karti.

Nakon što objasni igru, vaspitač(ica) će objasniti i pravila igre:

1.- Djeca će se orijentisati pomoću karte kako bi prešla stazu jer je to jedini način na pronadu kutije sa karticama.

2.- Stazu treba da prelaze trčeći, zaustavljaju se kad naiđu na prvi predmet označen na karti (klupica), traže karticu u kutiji i nastavljaju da trče dok ne dođu do sljedećeg predmeta, zaustavljaju se, traže drugu karticu i tako dalje dok ne dođu do merdevina, gdje će se zaustaviti i potražiti treću karticu. Kada prvo dijete iz ekipe dotrči do prvog predmeta, uzima karticu i nastavlja da trči, ali ne može više da uzme nijednu karticu; zatim drugo dijete ponavlja to isto i tako dalje dok svi članovi ekipe ne obave aktivnost i svako dijete ne uzme po jednu karticu. Na kraju će broj kartica u svakoj ekipi odgovarati broju djece. Bitno je upozoriti djecu da ako nema više kartica u prvoj kutiji kada ona dođu na red, onda treba da uzmu karticu iz druge kutije ili treće kutije, ali nikako iz sve tri zato što na kraju svako dijete treba da ima samo jednu karticu.

Kada ekipe pronađu kartice, djeca treba da objasne, rukovodeći se karticom na kojoj se nalazi crtež, kako treba postupiti u datoj situaciji. Pobjeđuje ona ekipa koja pređe cijelu stazu i ponudi najbolje odgovore.

Kartice između ostalog mogu da opisuju sljedeće situacije:

1. Trudnica ulazi u autobus, a jedno dijete sjedi pored prozora.
2. Starica nosi kese i dijete koje se vraća iz prodavnice sa samo jednom kesom u ruci.
3. Slijepa osoba koja je stala pored semafora i dijete koje takođe namjerava da pređe ulicu.

Vaspitač(ica) može u kutiju staviti koliko god želi kartica, ali najmanje onoliko koliko je potrebno da svako dijete u ekipi dobije po jednu karticu.

Vaspitač(ica) može smisliti koliko god situacija smatra da je neophodno, ali sve situacije moraju da budu u funkciji središnje teme.

Drugi dio

U ovom dijelu se odigrava sama igra, vaspitač(ica) može podijeliti djecu u dvije ekipe ili u koliko god ekipa smatra da je neophodno.

Treći dio

U ovom dijelu svaka ekipa, koristeći svoje kartice, objašnjava šta bi bilo ljubazno ponašanje u svakoj situaciji. O svakom ponuđenom rješenju mora da se usaglasi cijela grupa. Ako se svi u grupi slažu, ekipa dobija jedan poen, a ako se ne slažu, ekipa ne dobija nijedan poen. Vaspitač(ica) će imati ulogu glavnog sudije. Pobjednik je onaj tim koji sakupi više poena.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Djeca su bez problema prešla stazu orijentišući se pomoću karte.			
Bila im je potrebna pomoć da pređu stazu i da se orijentišu pomoću karte.			
Mogla su da ponude rješenje za svaku situaciju nacrtanu na karticama.			
Imali su problema u nalaženju rješenja za situacije nacrtane na karticama.			
Bila im je potrebna pomoć u analizi kartica.			

Aktivnost br. 6

Iskustvo od ključnog značaja za ocjenu bloka "Ljubazni smo dok se igramo"

Kratak pregled aktivnosti:

Aktivnost se sastoji od igre uloga o radu u bolnici ili putovanju autobusom u kojoj mogu učestvovati sva djeca koje to žele. Djeca će preuzeti određene uloge i radiće ono što odgovara tim ličnostima, npr. voziće autobus, naplaćivaće karte, ponašaće se kao putnik ili trgovački putnik, sviraće gitaru ili će biti kontrolor karata u slučaju da se djeca igraju autobusa, odnosno slušaće nečija pluća stetoskopom, davaće injekcije, prepisivaće recepte, praviće rendgenske snimke, izdavati lijekove ili mjeriti pritisak ako se igraju bolnice.

Ciljevi:

- Da djeca dožive iskustva i emocije u vezi sa ljubaznim ponašanjem.
- Da se kod djece učvrsti ljubazno ponašanje u svakodnevnim situacijama.
- Da djeca shvate da je ljubaznost osobina koja je prisutna u svim ljudskim aktivnostima.

Procedure:

- Igra
- Razgovor

Potrebni materijal:

Kutak za igru (igraonica) sa neophodnim stvarima za ovu igru kao što su stolice, jedna od njih sa volanom, i ostali materijali koji se obično nalaze u autobusu; te stolice, nosila, zavjese, sto i slično za bolnicu.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Pošto ocjena rezultata bloka aktivnosti predstavlja iskustvo od ključnog značaja, vaspitač(ica) će na početku samo predložiti da se jedna grupa igra autobusa, a druga bolnice podstičući grupe da samostalno razvijaju scenario i za jednu i za drugu aktivnost. Pokazaće djeci igraonicu ili prostor u kojem će se igrati. Zatim će im reći da odluče u kojoj grupi će se igrati, koju ulogu će glumiti (vozač, kontrolor, putnik, trgovački putnik odnosno ljekar, medicinska sestra, pacijent, recepcioner itd.). Namjera je da svaka grupa igra različitu igru.

Djeca sama treba da odaberu materijale sa kojima će se igrati, u skladu sa odabranim ulogama, i sama će urediti svoju igraonicu.

Drugi dio

Djeca će početi da se igraju i vaspitač(ica) neće učestvovati u igri preuzimanjem neke od uloga, nego će obilaziti grupe i bilježiti njihova zapažanja. Pustiće djecu da se slobodno izražavaju i intervenisaće samo ako dinamika igre opadne, ako djeca skrenu sa osnovne teme, ili da pomogne da razriješi sukob koji djeca ne mogu sama da riješe.

Treći dio

Nakon što se igra završi, vaspitač(ica) će povesti završni razgovor u kojem će djeca bez pomoći vaspitača ocijeniti kako su se igrala, da li su do kraja održala svoje uloge i da li su se ponašala u skladu sa svojim ulogama.

Najprije će govoriti djeca koja su se igrala u jednoj grupi, a zatim djeca koja su se igrala u drugoj.

Sveukupni cilj vaspitača je da djeca analiziraju kako su se ponašala tokom igre, da li su se ponašala ljubazno ili ne, da li su se ponašali učtivo i srdačno jedni prema drugima u bilo kojoj od dvije igre, kako bi mogla zaključiti da ljubazno ponašanje može biti slično bez obzira na aktivnost kojom se bave. Jedino u slučaju da to ne proistekne spontano iz grupne analize, vaspitač(ica) će predložiti da djeca analiziraju svoje međusobne odnose u svakoj aktivnosti i da budu ljubazna i učtiva tokom igre.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Nisu bili u stanju da se užive u preuzete uloge i da obavljaju radnje koje odgovaraju tim ulogama.			
Izjavili su da im je jasan odnos između ljubaznih radnji igre koju su igrali.			
Pokazali su zanimanje za glumljenje ljubaznih radnji u objema igrama.			
Ispravno prepoznaju šta su ljubaznost, učtivost i srdačnost.			
Mogli su da ocijene svoje ljubazno ili neljubazno ponašanje.			